

Н.В. Корнілова, кандидат географічних наук, доцент кафедри теорії та практики туризму і готельного господарства Київського університету туризму, економіки і права
В.В. Корнілова, кандидат історичних наук, доцент кафедри загальнонаукових дисциплін Міжнародного університету фінансів

ПРОГНОЗ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ НА НАЙБЛИЖЧЕ ДЕСЯТИЛІТТЯ

В останні шістьдесят років туризм продовжував розширюватися та диверсифікуватися, ставши одним з найбільших та швидкозростаючих секторів світової економіки. В останні роки сфера туризму зростала швидше, ніж світова економіка в цілому й такі її важливі сектори як автомобілебудування, фінансові послуги й охорона здоров'я. У статті розглядаються головні питання розвитку туристичної сфери України у період політичної та економічної кризи 2014–2015 рр., аналізуються прогнози розвитку економіки України, зроблені Світовим банком та міжнародним рейтинговим агентством Standard&Poor's, прогнози розвитку туристичної сфери України, здійснені Всесвітньою радою з подорожей та туризму на найближчі десять років. У статті аналізуються фактори, що впливали на динаміку туристичної сфери України, зокрема, причини зменшення кількості іноземних туристів та активний розвиток внутрішнього туризму. Рекомендовано приділити особливу увагу розвитку рекреаційних регіонів Причорномор'я в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях.

Ключові слова: виїзний туризм, в'їзний туризм, внутрішній туризм, Всесвітня туристична організація, Всесвітня рада з подорожей та туризму, Світовий банк, міжнародне рейтингове агентство Standard&Poor's.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Останні два роки є доволі непростими як для України в цілому, так і для розвитку її туристичної сфери. Наша країна зіткнулась зі складною політичною ситуацією, анексією Російською Федерацією АР Крим та військовою агресією з боку Росії на Донбасі, економічною кризою та девальвацією гривні.

Українські території, окуповані Росією в Криму та на Донбасі, становлять близько 44 тис. км² [14]. В результаті військового конфлікту було знищено 20% економічного потенціалу країни. За результатами 2014 р., промислове виробництво скоротилося майже на 11%. За попередніми підрахунками, Україна через російську агресію не отримуватиме щорічно близько 3% ВВП сільського господарства [18].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Питаннями розвитку туризму в Україні займалися такі вчені, як Дарчук В.Г., Зінченко В.А., Кифяк В.Ф., Коваль П.Ф., Любіцева О.О., Сокол Т.Г., Федорченко В.К., Школа І.М. та ін. Разом з тим, відсутні

публікації, в яких би був проаналізований стан галузі в останні роки в період політичної та економічної кризи, а також перспективи її розвитку на найближчі десять років.

Постановка завдання. Простежимо основні тенденції розвитку виїзного, в'їзного та внутрішнього туризму в Україні в 2014–2015 рр. Розглянемо ситуацію в туристичній сфері нашої держави в кризовий період, зазначимо першочергові завдання, що стоять перед вітчизняною туріндустрією. Розглянемо прогноз розвитку галузі до 2025 р.

Виклад основного матеріалу дослідження із обґрунтуванням одержаних наукових результатів. В останні роки сфера туризму зростала швидше, ніж світова економіка в цілому й такі її важливі сектори як автомобілебудування, фінансові послуги й охорона здоров'я [20]. За даними ЮНВТО в 2015 р. сфера подорожей і туризм генерувала 10% від світового ВВП, забезпечувала кожне 11-те робоче місце, на неї припадало 7% світового експорту, 30% світового експорту послуг. Міжнародні туристичні прибуття становили 1186 млн. чол., внутрішні туристи – 6 млрд. чол. Міжнародні витрати на туризм сягнули 1260 млрд. дол. США [4].

До 2014 р. позитивна динаміка в розвитку туристичної сфери була характерна і для України. Так впродовж 2013 р. Україну відвідали 24,7 млн. в'їзних (іноземних) туристів (на 6,7% більше, ніж в 2012 р.), за кордон виїхало 23,8 млн. українців (на 11,2% більше порівняно з 2012 р.). Суб'єктами туристичної діяльності було надано послуг для 702,6 тис. внутрішніх туристів (на 9,2 менше, ніж в 2012 р.). Але слід пам'ятати, що вітчизняна статистика враховує не всіх внутрішніх туристів. Це пов'язано з традиційним переважанням самодіяльного туризму [12]. Частка прямих надходжень до ВВП України від туристичної сфери складала 2,2%.

Та 2014-ий рік для українського туризму був найскладнішим за весь період існування незалежної держави. Міжнародний туризм почав скорочуватися з початку року. Статистика виїзного туризму свідчить про те, що у 2014 р. за кордон виїхало 22,4 млн. українців (майже на 6% менше, ніж в 2013 р.). При цьому приватні поїздки становили 98,3%, організований туризм – 0,9%, службові поїздки – 0,8%. Українці найчастіше виїжджали до Польщі (34,1%), Російської Федерації (20,8%), Молдови (10,8%), Угорщини (9,6%), Білорусі (6,9%), Словаччини (2,9%), Румунії (2,3%), Туреччини (2,0%), Єгипту (1,8%) та Німеччини (1,4%) Але експерти з туризму зазначають, що більшу частину подорожуючих склали ті, хто виїхав за кордон у пошуках роботи [9].

Від подорожей закордон українців відлякує курс долара, який виріс майже в три рази порівняно з до кризовими часами. Падіння попиту переживали всі закордонні напрями, в меншій мірі – демократичні напрями, такі як Туреччина, Єгипет, Грузія [8].

В 2015 р. державний кордон країни перетнуло 23,1 млн. українців (на 0,7 млн. осіб більше, ніж в 2014 р.). В порівнянні з попереднім роком перелік найбільш відвідуваних країн залишився незмінним [9]. За літній сезон 2015 р. (з квітня по вересень) закордонні курорти відвідало близько 700–800 тис. осіб. Падіння потоку туристів, в порівнянні з аналогічним періодом 2014 р., склало 25–30%. До першої трійки країн за популярністю серед українців ввійшли Туреччина (350–400 тис. чол.), Болгарія (100–150 тис. осіб) та Єгипет (близько 100 тис. осіб) [7].

За підсумками першої половини 2016 року Україна увійшла до першої п'ятірки країн із найбільшим туристичним потоком до Туреччини. Так, у червні 2016 року Туреччину відвідали близько 161 тисячі українців, що на 74,13% більше порівняно з червнем минулого року. А всього за перше півріччя в Туреччині побували майже 415 тисяч українців [17].

Значно скоротився напрямок пляжного Середземномор'я Шенгенської зони. Крім загального падіння попиту до країн Європи, Євросоюз ускладнив процедуру одержання віз для українців. Нові правила оформлення шенгенських віз, що вступили в силу 23 червня 2015 р., передбачають, що для одержання візи необхідно здати відбитки пальців при поданні документів до консульства або візового центру. Як зазначають фахівці турбізнесу, близько чверті українців, що планували поїхати відпочивати в Європу, переорієнтувалися на безвізові країни або країни зі спрощеною системою одержання віз (наприклад, Туреччина, Єгипет або Болгарія, де з березня 2015 р. почала діяти спрощена процедура одержання візи) [5].

Ще одна тенденція туристичного сезону 2015 р. – стрімке скорочення ринку «гарячих» пропозицій. Їх бракувало через скорочення кількості чартерних програм, особливо з регіонів. Ті з українських туристів, хто не бажав відмовлятися від закордонних маршрутів, все частіше намагався заощадити на тривалості поїздок. З цієї причини набирали популярності тури вихідного дня й короткі 2–3-денні тури до країн близького зарубіжжя.

В 2014 р. кількість іноземних громадян, що в'їхали в Україну, зменшилась на 48% і становила 12,7 млн. чол. Серед них туризм як мету поїздки зазначили лише 1,15%. Частка поїздок з приватною метою становила 76,3%. Найбільша кількість громадян в'їхала до України з таких країн як Молдова (35,3%), Білорусь (15,2%), Російська Федерація (9,9%), Польща (9,3%), Угорщина (8,6%), Румунія (6,1%) та Словаччина (3,3%). В'їзний турпотік з цих країн значно зменшився. Найбільшим падінням характеризувались Російська Федерація (–77%) та Білорусь (–53%).

Упродовж 2015 р. спостерігалось падіння кількості іноземних туристів. Україну відвідало понад 12,4 млн. іноземних громадян (на 0,3 млн. осіб менше в порівнянні з 2014 р.). Найбільші

потоки туристів до України спостерігалися з сусідніх країн, серед яких: Молдова – 1,1 млн. осіб, Білорусь – 0,4 млн. осіб, Польща – 0,3 млн. осіб та Угорщина – 0,2 млн. осіб. При цьому в'їзний турпотік в 2015 р. зменшився з Російської Федерації на 48%, а Словаччини – на 1%. З решти вищезазначених країн в'їзний турпотік зріс в обсязі від 0,6% до понад 30% [9].

Та попри зменшення кількості іноземних туристів, зростає популярність України серед жителів деяких країн. Це пояснюється девальвацією вітчизняної валюти, гривня здешевшала по відношенню до долара настільки, що наші ціни стали для іноземців рекордно дешевими [8].

Слід зазначити, що 2015 р. Київ назвали найдешевшим туристичним містом Європи. В рейтингу, опублікованому ресурсом Priceoftravel.com, брало участь 56 європейських міст. Через девальвацію гривні Київ очолив рейтинг найдешевших туристичних міст Європи. За розрахунками ресурсу, прожити в столиці України турист може всього за \$24. У п'ять разів дорожче обійдеться відвідання швейцарського Цюриха, який визнано найдорожчим для туристів містом Європи. Там за добу прийдеться витратити \$124,16.

Для розрахунку брали потреби туриста, що подорожує своїм ходом та ночує в хостелах. Міста порівнювали за такими категоріями: ціна/якість хостела за ніч, середня ціна поїздки в громадському транспорті, денні витрати на їжу, напої та розваги, а також вартість відвідин пам'яток. До мінімального набору туристичних послуг входять ніч в хостелі, дві поїздки в метро, одна екскурсія, триразове харчування та три келехи пива або один вина [10].

За даними Київської держадміністрації в 2014 р. Київ відвідало 1,8 млн. туристів, майже половина з них – іноземні. Місто не користується великою популярністю ні серед українців, ні серед іноземних туристів.

Але, на відміну від кризи в міжнародному туризмі (виїзному та в'їзному), в Україні почав активно розвиватися внутрішній туризм. В 2015 р. він виріс на 30–40% [6]. Після анексії Криму головним туристичним центром України стала Одеська область. Влітку 2015 р. найбільш популярними були курорти в смт. Затока та селищах Грибівка, Сергіївка, Кароліно-Бугаз. Понад 1 млн. осіб відпочивали в Одесі. Її

відвідало на 200–300 тис. чол. більше, ніж в 2014 р. Любителі пляжного відпочинку з середніми доходами обирали курорти Херсонської (понад 3 млн. туристів), Миколаївської (близько 2 млн. туристів) та Одеської областей (близько 3,5 млн. туристів).

Наявність готелів із якісним сервісом приваблює до курортів Чорного та Азовського морів України значну кількість іноземних туристів. Але в Херсонській, Миколаївській і навіть Одеській областях майже відсутні готелі, які б пройшли сертифікацію та одержали рівень хоча б «три зірки».

Туристи з більш скромними фінансовими можливостями обирають тури вихідного дня. Попит на такі путівки в липні-серпні 2015 р. побив всі рекорди. Українці залюбки відвідували інші міста, зазначаючи, що після такої нетривалих поїздок можна взагалі не брати відпустку [11].

Якщо Одеська область переживає пік популярності в основному в літній сезон [1] то Львів, за оцінками експертів, впевнено тримає лідерські позиції цілий рік. На руку місту відіграє також географічна близькість Карпат і насиченість туристичними об'єктами Львівської області в цілому. Регіон відомий старовинними замками, святинями і санаторіями.

2014-ий рік для міста видався теж непростим. Події в країні відлякали іноземців, частка яких у загальному потоці в докризові роки досягала 50%. Львову довелося терміново переорієнтуватися на внутрішнього туриста, придумувати нові акції (зараз кожен вихідні в місті проводиться якийсь фестиваль або свято), запрошувати людей, активізувати зусилля, щоб тільки повернути туристів. І така стратегія спрацювала.

За підрахунками, проведеними на основі маркетингових досліджень та соціологічних опитувань, у 2015 році Львів відвідало близько 2 млн. гостей, 80% з яких – внутрішні туристи. А в 2016 р. експерти відомого видання Lonely Planet опублікували щорічний список найкращих місць для відвідування в Європі. У ТОП-10 напрямків для туризму потрапив і Львів. Експерти наголосили, що незважаючи на те, що Україна переживає нелегкий час, зміни майже не торкнулися західних регіонів країни. В місті проходить близько 100 фестивалів, присвячених українській незалежності, джазу, каві та ін., а

завдяки курсу валют в Україні європейські туристи зможуть істотно заощадити. Також редактори Lonely Planet підготували свій путівник для іноземних туристів у Львові [2].

Нажаль, туристична сфера України була неготовою до стрімкого зростання кількості внутрішніх туристів. Основна маса курортних міст та інших населених пунктів України виявилася не готовою до туристичного сезону 2015 р. За якістю інфраструктури Україна значно відстає від курортних місць популярних зарубіжних туристичних напрямів. Скрізь простежується низький рівень обслуговування в готелях, закладах харчування та місцях громадського користування [11].

Нині особливу увагу слід приділити розвитку рекреаційних районів Причорномор'я в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях, які можуть стати заміною окупованому Криму. Для цього пропонується створення «точкових» вільних рекреаційних зон із наданням пільг не лише суб'єктам туристичної діяльності, але й іншим підприємцям, які мають відношення до туризму (наприклад, транспортним компаніям, компаніям-виробникам продуктів харчування й напоїв, сувенірів та ін.). В умовах кризи галузі з метою залучення в Україну туристів VIP-сегменту деякі фахівці вважають за доцільне прийняти закон про легалізацію ігорних закладів, які можуть розташовуватися в цих вільних рекреаційних зонах або в крупних містах країни [16]. До речі, за попередніми оцінками надходження до держбюджету від легалізації ігорного бізнесу можуть досягти до 5 млрд. грн. на рік [19].

Фахівці вважають, що підписання асоціації з Європейським Союзом невдовзі повинно дати певні преференції туристичній галузі: скасування в'їзних віз для громадян України, простіші умови просування українського турпродукту на європейському ринку, і, найголовніше, здешевлення кредитів для дрібного та середнього

бізнесу, що покращить ситуацію в готельній та транспортній сфері.

На міжнародній конференції «Брендинг дестинацій: запорука побудови успішної репутації» (20–21 червня 2016 р., м. Київ) було озвучено десять кроків, які визначив уряд України для розвитку туристичної сфери, усвідомлюючи її значення для розвитку економіки країни в цілому. Це розробка загальнонаціональної стратегії (на 2016–2020 рр.) і місцевих програм розвитку туризму, оптимізації законодавства, забезпечення бюджетного фінансування, створення мережі туристських брендів, промоції туристського бренду України в світі, лібералізація візового режиму, збір та аналіз відповідної статистичної інформації, створення ефективної моделі керівництва галуззю та створення Національної туристської організації [3].

Прогнози для економіки України від Світового банку та міжнародного рейтингового агентства Standard&Poor's Rating Services (табл. 1, табл. 2) підтверджують той факт, що за підсумками 2015 р. слід було очікувати зменшення обсягів міжнародного туризму [15]. Про це свідчать падіння основних показників економічного розвитку країни. Проте з 2016 р. можна сподіватися на позитивну динаміку розвитку економіки, що відіб'ється й на розвитку туристичної сфери.

Згідно з даними Всесвітньої ради з подорожей та туризму, в 2014 р. внутрішні відвідувачі генерували 64,4% прямого внеску до ВВП України від подорожей і туризму, порівнюючи з 35,6% для туристичного експорту (як витрати закордонних відвідувачів або надходження від міжнародного туризму). Очікувалось, що витрати внутрішніх туристів в 2015 р. зростуть на 1,0% (58,3 млрд. грн.), а туристичний експорт зменшиться на 1,7% (31,4 млрд. грн.) [20].

Таблиця 1. Прогноз для економіки України на 2015–2018 рр. від Світового банку

1	2015	2016	2017	2018
ВВП	-12%	+1%	+2%	+3%
Номинальний ВВП	1 трлн. 957,8 млрд. грн.	2 трлн. 372,8 млрд. грн.	2 трлн. 662,3 млрд. грн.	2 трлн. 961,6 млрд. грн.
Інфляція	1,1% ВВП	1,4% ВВП	1,4 ВВП	1,6% ВВП
Золотовалютні резерви	18,3 млрд. \$	22,3 млрд. \$	28,5 млрд. \$	35,8 млрд. \$

Складено авторами на основі [15]

Таблиця 2. Прогноз для економіки України на 2015–2018 рр. від міжнародного рейтингового агентства Standard&Poor's Rating Services

Показник	2015	2016	2017	2018
ВВП	-15%	+2%	+3,5%	+4%
Інфляція	55%	20%	14%	9%

Складено авторами на основі [15]

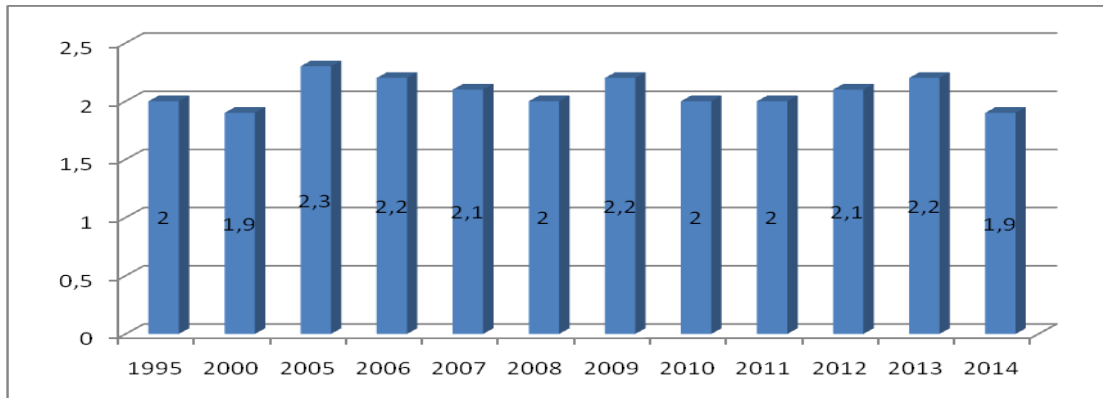

Рис. 1. Частка прямих надходжень від туристичної сфери до ВВП України

Розроблено авторами на основі [9; 13]

Прямий внесок сфери подорожей і туризму до ВВП України в 2014 р. становив 1,9%. Цей показник відповідав рівню 2000 р., хоча ще у 2013 р. він становив 2,2% [13]. На 2015 р. прогнозувалося падіння цього показника на 1%.

Загальний внесок сфери подорожей і туризму до ВВП України в 2014 р. становив 7,1%, на 2015 р. прогнозувалося падіння на 2,2%. Прямий внесок сфери подорожей і туризму до сфери зайнятості України в 2014 р. становив 1,7%, на 2015 р. прогнозувалося зростання на 2,8%.

Загальний внесок сфери подорожей і туризму до сфери зайнятості України в 2014 р. становив 6,4%, на 2015 р. прогнозувалось

зростання на 1,3%. Внесок сфери подорожей і туризму до загальних капітальних інвестицій України в 2014 р. становив 2,2%, на 2015 р. прогнозувалось його падіння на 9,0%.

Всесвітня рада з подорожей та туризму здійснила довгостроковий прогноз розвитку сфери подорожей та туризму в Україні до 2025 р. (табл. 3). Цей прогноз підтверджує, що 2015 р. для української туристичної сфери мав бути кризовим. Згідно прогнозу в 2015 р. мала спостерігатися позитивна динаміка всіх показників, зазначених в табл. 3, крім прямого та загального внеску подорожей та туризму до сфери зайнятості, який мав зменшитися порівняно з 2014 р.

Таблиця 3. Оцінки та прогнози – Україна

Україна	2014	2014	+/- 2015 до 2014 ²	2025		
	млн. \$ США ¹	%		млн. \$ США ¹	%	+/- до 2015 ³
Прямий внесок до ВВП	2427,3	1,9	-1,0	3592,7	1,8	4,1
Загальний внесок до ВВП	9118,8	7,1	-2,2	12923,4	6,5	3,8
Прямий внесок до сфери зайнятості ⁴	332,9	1,7	2,8	322,3	1,7	-0,6
Загальний внесок до сфери зайнятості ⁴	1270,0	6,4	1,3	1158,2	6,0	-1,0
Туристичний експорт	2732,1	4,3	-1,7	4474,9	3,5	5,2
Витрати на внутрішній туризм	4937,6	3,9	1,0	7553,9	3,8	4,2
Витрати на відпочинок	7087,4	1,7	0,5	10938,3	1,6	4,4
Витрати на діловий туризм	572,2	0,1	-6,1	1090,6	0,2	7,3
Капітальні інвестиції	452,7	2,2	-9,0	574,8	1,6	3,4

¹ 2014 постійні ціни та обмінні курси;

² 2015 реальне зростання скориговане до інфляції (%);

³ 2015–2025 перераховано на рік зростання скориговане до інфляції (%);

⁴ 1 тис. робочих місяць

Розроблено авторами на основі [13; 15]

Таблиця 4. Оцінки та прогнози – Європа

Європа	2014	2014	+/- 2015 до 2014 ²	2025		
	млн. \$ США ¹	%		млн. \$ США ¹	%	+/- до 2015 ³
Прямий внесок до ВВП	779,7	3,4	2,7	1057,7	3,6	2,8
Загальний внесок до ВВП	2136,0	9,2	2,4	2833,1	9,8	2,6
Прямий внесок до сфери зайнятості ⁴	13975	3,6	2,1	16668	4,1	1,6
Загальний внесок до сфери зайнятості ⁴	35214	9,0	1,5	40094	9,9	1,2
Туристичний експорт	568,0	5,6	3,4	851,5	5,8	3,8
Витрати на внутрішній туризм	1162,5	5,0	1,9	1476,4	5,1	2,2
Витрати на відпочинок	1344,6	2,6	2,4	1819,2	2,8	2,8
Витрати на діловий туризм	385,8	0,7	2,6	511,3	0,8	2,6
Капітальні інвестиції	215,1	4,7	2,4	301,7	5,0	3,2

¹ 2014 постійні ціни та обмінні курси;

² 2015 реальне зростання скориговане до інфляції (%);

³ 2015–2025 перераховано на рік зростання скориговане до інфляції (%);

⁴ 1 тис. робочих місць

Складено авторами на основі [20; 21]

Відповідно, прогнози щодо розвитку туризму в Європейському макрорегіоні та в світі в цілому свідчать про те, що Україна в найближчі десять років нажалі не досягне середньоєвропейських та середньосвітових показників розвитку галузі (табл. 4, табл. 5).

В 2014 р. Європа за показниками прямого внеску подорожей та туризму до ВВП, витратами на внутрішній туризм, витратами на відпочинок, капітальними інвестиціями випереджала середньосвітові.

Прогнозується, що до 2025 р. Європейський макрорегіон буде випереджати середньосвітові показники прямого внеску до ВВП та сфери зайнятості, туристичного експорту, витрат на внутрішній туризм, на відпочинок та діловий туризм.

В свою чергу, середньосвітові показники загального внеску подорожей та туризму до ВВП і сфери зайнятості та капітальні інвестиції будуть вищими, ніж Європейські [20].

Таблиця 5. Оцінки та прогнози – світ в цілому

Світ в цілому	2014	2014	+/- 2015 до 2014 ²	2025		
	млн. \$ США ¹	%		млн. \$ США ¹	%	+/- до 2015 ³
Прямий внесок до ВВП	2364,8	3,1	3,7	3593,2	3,3	3,9
Загальний внесок до ВВП	7580,9	9,8	3,7	11381,9	10,5	3,8
Прямий внесок до сфери зайнятості ⁴	105408	3,6	2,0	130694	3,9	2,0
Загальний внесок до сфери зайнятості ⁴	276845	9,4	2,6	356911	10,7	2,3
Туристичний експорт	1383,8	5,7	2,8	2140,1	5,6	4,2
Витрати на внутрішній туризм	3642,1	4,7	3,7	5465,0	5,0	3,8
Витрати на відпочинок	3850,2	2,3	3,3	5928,8	2,5	4,1
Витрати на діловий туризм	1175,7	0,7	4,0	1679,0	0,7	3,2
Капітальні інвестиції	814,4	4,3	4,8	1336,4	4,9	4,6

¹ 2014 постійні ціни та обмінні курси;

² 2015 реальне зростання скориговане до інфляції (%);

³ 2015–2025 перераховано на рік зростання скориговане до інфляції (%);

⁴ 1 тис. робочих місць

Складено авторами на основі [20; 21]

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. В 2014–2015 рр. в Українському туризмі простежувалася тенденція значного зменшення кількості іноземних та зростання внутрішніх туристів. У зв'язку із окупацією Криму відбулася часткова переорієнтація українських туристів на інші напрями.

Одеська область є найбільш популярним регіоном відпочинку в літньому сезоні, а Львів впевнено тримає лідерські позиції цілий рік. Проте туристична сфера України виявилася неготовою до значного збільшення кількості внутрішніх туристів.

Головними проблемами галузі є недостатній розвиток інфраструктури та низький рівень обслуговування подорожуючих.

Особливу увагу слід приділити розвитку рекреаційних районів Причорномор'я в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях, які можуть стати заміною окупованому Криму. Експерти в галузі туризму сподіваються, що підписання асоціації з ЄС невдовзі дасть певні переваги розвитку туристичної сфери України.

Усвідомлюючи значення туризму для розвитку економіки країни в цілому, уряд України визначив десять першочергових кроків для розвитку туристичної сфери. Проте прогнози щодо розвитку туризму в Європі та в світі в цілому до 2025 р. свідчать, що Україна в найближчі десять років нажаль не зможе досягти середньоевропейських та середньосвітових показників розвитку даної галузі.

Список літератури

1. В Україні зріс внутрішній туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uapress.info/uk/news/show/86709>
2. В Україні розвиток туризмології є нагальною необхідністю – експерт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/ECONOMICS/v-ukrayini-rozvitok-turizmologiyi-ye-nagalnoyu-neobhidnistyu-ekspert-213310_.html
3. Винниченко І. Вміємо готувати? А подавати? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/business/vmiyemo-gotuvati-a-podavati-_.html
4. Всесвітня туристична організація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org>
5. Гаврилюк В. Отпуск-2015: где украинцы проводят лето [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apostrophe.com.ua/article/society/2015-06-29/otpusk-2015-gde-ukraintsi-provodyat-let/1894>
6. Гамалий І. Сколько стоит отдохнуть в Украине, и как цены вырастут этой зимой [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apostrophe.com.ua/article/economy/2015-10-06/skolko-stoit-otдохnut-v-ukraine-i-kak-tsenyi-vyirastut-etoy-zimoy/2373>
7. Где отдыхали украинцы: названы самые популярные курорты в 2015 году [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://travel.obozrevatel.com/news/79682-gde-otdyihali-ukraintsi-v-2015-nazvaniy-samyie-populyarnyie-kurortyi.htm>
8. Де українці будуть відпочивати цього літа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukr.media/business/238936/>
9. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
10. Киев назвали самым дешевым в Европе городом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://business.vesti-ukr.com/93556-kiev-nazvali-samym-deshevym-v-evrope-gorodom>
11. Николаенко С. В этом году украинцы потратили миллиарды гривен на отдых [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://replyua.net.ua/news/sobytia/12835-v-etom-godu-ukraincy-potratile-milliardy-griven-na-otdyh.html>
12. Опанасюк Н.А., Охріменко А.Г. Організаційно-правові засади розвитку внутрішнього туризму в Україні / Н.А. Опанасюк, А.Г. Охріменко // Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання. – Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – Випуск 2. – 2014. – С. 848–853. – Режим доступу: <http://www.global-national.in.ua/archive/2-2014/176.pdf>
13. Письменний О. А. Аналіз ринку міжнародного туризму України [Текст] / О.А. Письменний // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2014. – Том 15. – № 1. – С. 144–153.
14. Порошенко: під окупацією Росії опинилися мільйони Українців та 44 тис. км² території

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.5.ua/polityka/Poroshenko-Pid-okupatsiieiu-Rosii-opynylysia-miliony-ukraintsiv-ta-44-tys-kv-km-terytorii-94391.html>

15. Світовий банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.worldbank.org>

16. Украинский туризм в 2014 году: стагнация или санация? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://delo.ua/lifestyle/ukrainskij-turizm-v-2014-stagnacija-ili-sanacija-236791>

17. Україна увійшла в число лідерів з туристичного потоку в Туреччину [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/UKRAINE/ukrayina-uviyshla-v-chislo-lideriv-z-turistichnogo-potoku-v-turechchinu-215217_.html

18. Через агресію Росії Україна втратила 20% економічного потенціалу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://regionews.ua/news/141654>

19. Ярьсько надеється получити в бюджет 5 млрд. грн. от легализации игорного бизнеса [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://censor.net.ua/news/349954/yaresko_nadeetsya_poluchit_v_byudjet_5_mlrd_grn_ot_legalizatsii_igornogo_biznesa

20. Travel & Tourism. Economic impact 2015. Ukraine. – World Travel & Tourism Council, 2015. – 18 p.

21. UN WTO Tourism Highlights, 2016 Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418145>

References

1. Domestic tourism increased in Ukraine [Electronic resource]. – Access mode: <http://uapress.info/uk/news/show/86709>

2. Development of tourismology is a necessity in Ukraine – expert opinion [Electronic resource]. – Access mode: http://dt.ua/ECONOMICS/v-ukrayini-rozvitok-turizmologiyi-ye-nagalnoyu-neobhidnistyu-ekspert-213310_.html

3. Vynnychenko I. Do we know how to cook? And do we know how to serve? [Electronic resource]. – Access mode: http://gazeta.dt.ua/business/vmiyemo-gotuvati-a-podavati_.html

4. The World Tourism Organization [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.worldbank.org>

5. Havryluk V. Vacation-2015: where do Ukrainians spend the summer [Electronic resource]. – Access mode: <http://apostrophe.com.ua/article/society/2015-06-29/otpusk-2015-gde-ukraintsyi-provodyat-letno/1894>

6. Hamaliy I. How much does it cost to rest in Ukraine, and how prices will rise this winter [Electronic resource]. – Access mode: <http://apostrophe.com.ua/article/economy/2015-10-06/skolko-stoit-otdohnut-v-ukraine-i-kak-tsenyi-vyirastut-etoj-zimoy/2373>

7. . Where did Ukrainians rest: Named the most popular resorts in 2015 [Electronic resource]. – Access mode: <http://travel.obozrevatel.com/news/79682-gde-otdyhali-ukraintsyi-v-2015-nazvaniy-samyie-populyarnyie-kurorty.htm>

8. Where Ukrainians will rest this summer [Electronic resource]. – Access mode: <https://ukr.media/business/238936/>

9. State Statistics Committee of Ukraine [Electronic resource]. – Access mode: www.ukrstat.gov.ua

10. Kyiv was named the cheapest city in Europe [Electronic resource]. – Access mode: <http://business.vesti-ukr.com/93556-kiev-nazvali-samym-deshevym-v-evrope-gorodom>

11. Nikolaenko S. This year Ukrainians have spent billions of Hryvnia for the rest [Electronic resource]. – Access mode: <http://replyua.net.ua/news/sobytia/12835-v-etom-godu-ukraincy-potratile-milliardy-griven-na-otdyh.html>

12. Opanasyuk N.A., Ohrimenko A.H. Organizational and legal principles of domestic tourism development in Ukraine / N.A. Opanasyuk, A.H. Ohrimenko // Global and national economic problems. Electronic scientific specialized edition. – Mykolayiv V.O. Sukhomlinsky National University. – Edition 2. – 2014. – PP. 848–853. – Access mode : <http://www.global-national.in.ua/archive/2-2014/176.pdf>

13. Pysmennyi O. A. Market analysis of international tourism Ukraine [Text] / O.A. Pysmennyi // Economic analysis: collection of scientific papers. – Ternopol: Publishing and printing center Ternopol National Economic University «Economic thought», 2014. – Volume 15. – № 1. – PP. 144–153.

14. Poroshenko: under Russian occupation are millions of Ukrainians and 44 thousand km² of territory [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.5.ua/polityka/Poroshenko-Pid-okupatsiieiu-Rosii-opynylysia-miliony-ukraintsiv-ta-44-tys-kv-km-terytorii-94391.html>

15. The World Bank [Electronic resource]. – Access mode: – <http://www.worldbank.org>

16. Ukrainian tourism in 2014: stagnation or sensation? [Electronic resource]. – Access mode: <http://delo.ua/lifestyle/ukrainskij-turizm-v-2014-stagnacija-ili-sanacija-236791>

17. Ukraine were among the leaders of the tourist flow to Turkey [Electronic resource]. – Access mode: http://dt.ua/UKRAINE/ukrayina-uviyshla-v-chislo-lideriv-z-turistichnogo-potoku-v-turechchinu-215217_.html

18. Because of Russian aggression Ukraine has lost 20% of the economic potential [Electronic resource]. – Access mode: <http://regionews.ua/news/141654>

19. Yaresko hopes to get to the budget of 5 billion. UAH. by legalizing gambling [Electronic resource]. – Access mode: http://censor.net.ua/news/349954/yaresko_nadeetsya_poluchit_v_byudjet_5_mlrn_ot_legalizatsii_igorno_biznesa

20. Travel & Tourism. Economic impact 2015. Ukraine. – World Travel & Tourism Council, 2015. – 18 p.

21. UN WTO Tourism Highlights, 2016 Edition [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418145>

N.V. Kornilova, *Candidate of geographical sciences, PhD of Department of theory and practice of tourism and hotel industry of Kyiv University of Tourism, Economics and Law*

V.V. Kornilova, *Candidate of historical sciences, PhD of Department of General Scientific Disciplines of International University of Finance*

The prognosis of tourism development in Ukraine in the next decade

Over the past six decades, tourism has experienced continued expansion and diversification, to become one of the largest and fastest-growing economic sectors in the world. Recent years have seen tourism growing at a faster rate than both the wider economy and other significant sectors such as automotive, financial services and health care. The article examines the main questions of tourism development in Ukraine in the period of political and economical crisis 2014–2015, forecasts prepared for Ukraine by World Travel & Tourism Council, World Bank, Standard&Poor's Rating Services and perspectives of tourism development in the next decade. The article analyses factors which affected the Ukrainian tourism sphere dynamics, in particular, reasons of foreign tourists' quantity decrease and active development of domestic tourism. It is recommended to pay particular attention to development of recreational regions of Black Sea coast in Odeska, Mykolaiivska and Khersonska regions.

Key words: outbound tourism, inbound tourism, domestic tourism, World Tourism Organization, World Travel & Tourism Council, The World Bank, Standard&Poor's Rating Services.

Стаття надійшла до редакції 12.09.2016 р.